
SZÓSZÉK - ÚRASZTALA

SIMÉN DOMOKOS

AZ ÁRVASÁGUNK OTTHONA

Mt 8,20

Igyekezve tülekedünk a világban. Csak magunkra figyelünk s így csak magunkra maradunk. A magunkra maradás árvasága ez. Ennél nagyobb átok nem kell az otthonélményt váró és kereső embernek. Van otthonunk, de nincs otthonérzésünk. Otthonérzet nélkül bármilyen népes családban vagy közösségben árva az ember. Az árvaság érzése bizonyos mértékig a kiközösítés érzésével testvér. Láttál-e már árva-házat? Én jártam benne és belém döbönt a hasonlat valósága: egy nagy árvaház a világ! Az otthonérzet koldusai vagyunk e világnak.

Jézusnak is hasonló tapasztalatból fakadt fel a fojtó keserűség: "A rókának barlangja van, az égi madárnak fészke, de az emberfiának nincs hová fejét lehajtania". Születésekor "nem volt hely" Bethlehemben a számára, csak az istállóban. Menekíteni kellett Egyiptomba, míg Heródes meg nem halt. Mikor tanítómester Jézussá lett, nem volt sehol megállása, otthona. Ővé volt az egész ország falvasztól-városostól, de otthona nem volt, földrajzilag meghatározott otthonát nem ismerjük. Ebben az értelemben otthonatlan volt: "Árva".

Jézus népe is a történelem egyik legnagyobb otthonatlan, árva népe.

A magyar nép is az, ebből a szempontból társa Jézus népének. Ázsia "méhéből", őstthonából űztek ki, hogy végig vándoroljunk, meneküljünk Euráziát, otthont keressünk. Itt a Kárpátok ölelésében hányszor akartak kiűzni "házunkból"-házánkból? Testvértelen népként ránk telepedett az árvaság riasztása, az otthontalanság réme. Egy nagy bonyolult önvédelem volt történelmünkben az otthonérzést adó egünk, földünk, vizeink, helyeink őrzése. Tudtuk mit jelent az árvaság, az otthontalanság. Ezért is engedték be "otthonunkba" a bevándorló népek ezreit a történelem folyamán. Földet, kenyeret, munkát adtunk..., míg mi is itt kifogytunk belőle. Árvaságunk otthona lett a házunk-hazánk. A kakukk példázatává lett sorsunk.

A második világháború után ránk telepedett otthonainkra, földünkre, lelkünkre, tudatunkra, egész életünkre egy torzszülött kommunista-nihilista ideológia. Kiűzték múltunk, hagyományaink, anyanyelvünk. Otthonalanná lettünk saját otthonunkban. A sorsot feszítő bátrak 1956-ban vérükkel és életükkel próbálták újraépíteni a régit megújító otthont. Érte nem sajnálták életüket sem. A becsületnek, az igazságnak, az emberségnek, a keresztény erkölcsnek, a szeretetnek, a jóságnak, melyeket elűzött a terror, új otthont akartak szerezni, mert abban árvának otthonalannak érezték maguk Magyarországon, a saját hazájukban. Vállalták a forradalmat, világ példáivá lettek.

Nekünk csíkszeredai unitáriusoknak nem kell a történelemtől megint tanulnunk e gyászos kor kóros igazságát, mert magunk sorsán tapasztaltuk. Az a bizonyos buldózer-politika űzött el mindnyájunkat ősi otthonainkból, templomunktól és temetőinktől. Idegenbe, Csíkszeredába és vidékére jöttünk otthonalannak. Itt is jórészt annak maradtunk, hiszen mikor mész a szülőfaludba, ezt mondod: Megyek haza! A megalakult egyházközség próbálta pótolni a "hazait", feloldani hitben az árvaságot. Így is nyomaszt sokszor a hitbeli kisebbség árva-

ság-érzése. Ezért fogalmaztam így egyszer sorsunkról, hogy mi vagyunk a kisebbségek kisebbsége!

Árvaságunk otthonában nem mást, hanem lelki otthont keresünk. Ez pedig csak önmagunkban tetőződhet be. Mi van bennünk? Ha a melledre üt az élet, a sors, csak kong az. Kiölték, ha meghagytak is valamit, a másra is figyelést, a szeretetet, a megbocsátást, a hűséget az erkölcsi értékekhez, a hitet, a biztonságérzetet. Kiűzték önmagadból, a magad számára saját magadban, otthontalan árva lettél. Mindent elvettek és nem adtak semmi értéket érte, magadért. Szétzüllesztettek a nagyvilágba, a menekülésnek széles skáláját jártuk végig testben és lélekben. Önmagunk kerestük lelkünk békéjét, nyugalmát, otthonát. Jézussal sírunk: a rókáknak van barlangjuk, a madaraknak fészük, de mi hol és mikor hajthatjuk le fejkünk békében, mikor lesz otthonérzetünk széles e hazában, s a még szélesebb világban?

És nincs biztonságunk, mert olyan hatalmasok kezében van sorsunk, kik csak a farkasbőrt vetették le. Az egyik ország vezetője, mikor szemére vetik azt, hogy pufajkásan verte, kínozza embertársait, kiknek sorsa most kezében van, vállrándítva dobja oda a cinikus mondatfélét: "Na, és?" A másik ország vezetője a gyomron, zseben, sorson, lelken, igazságérzésen lemérhető hazugsággal a nem igazat igaznak, az igazat hazugságnak mondja, mosolyogva. Otthonból úzó szavak fröcskölnek, mikor sorsunkról tárgyalnak, ha szájba kerülünk, kiutasítanak ősi hazánkból, fenyegetnek szó és betűk élével. Anyanyelvünket még nem vették el, de meg sem adták az alapvető emberi jogot neki. Az iskolákból, történelmünkéből nem űztek ki, de megtagadták a lehetőségét a magyar tanításának sok magyar gyermek számára; az Alma Mater kapuit nem zárják be, csak nem nyitják meg. Hát nem az árvaság otthontalansága ez anyanyelvünknek? Megtagadni valami jogot annyi, mint elvenni a jogot.

A templomot Isten házának, a lélek és a hit otthonának, jelképének szoktuk nevezni. Mennyire megürült ez az otthon! Az otthont kereső ember mindennütt keresi árvaságára az orvosságot, bizonytalanságában a biztonságot, reménytelenségében a reményt, csak nem ott, ahol kell: a templomban, a lelkében. Ott akar aratni, ahol nem vetett; nincs termés.

Jézus is "szokása szerint" járt a templomba, mert ott otthonra talált, erőt merített, megnyugodott. Vigyázott a templomra, ha kellett ostorral verte ki a nyereszkedést, mely lerombolja a lelki otthon falait, kiűzi az embert önmagából. Tiszta hittel tudott otthon lenni nemcsak önmagában vagy a templomban, hanem tanítványjaiban és Istenben is.

Olyan jó templomba járni, az együvé tartozás érzése elmossa az árvaság és az otthontalanság lelkünkre telepedett iszapját, tisztul a lélek, lelkünk háza bebútorozódik, otthonossá válunk saját magunknak, önmagunkra találunk, hogy oldódjon árvaságunk. Testvéreim, a nagy nemzeti, felekezeti árvaságunk bilincsei lepattannak, ha egymásban is otthon tudunk lenni. Ha tudunk együtt örülni az örvendzőkkel és sírni a sírókkal, ha egymás terhét is tudjuk hordani és segítünk embertársunknak is, szóval, tettel, példával, hogy időtálló lelki otthont építhessünk fel magunknak.

Isten önmagát építi bennünk, tudatunkban és lelkünkben. Fel sem merem vetni a kérdést: milyen hajléka vagy te az Istennek? Laktok-e egymásban? Milyen hajléka vagy az evangéliumnak, Jézus tanításának? Elvetetted magadtól, vagy magtagadtad őt, hogy rád építsen neked, viharvert éleled fölé tetőt varázsoljon, benned nyugalmat és békét teremtsen? Hagyod, hogy szállást keressen és kétezer éves keserűség benned is megfogalmazódjék és beteljesüljön: a rókáknak, minden ravaszoknak van barlangi menedékük, az égi madaraknak, minden "jómadárnak" van fészke, csak Jézus keresi hiába benned is azt az állhatatos, igaz köszikla adottságot, melyre neked, és nem önmagának, felépíti a magad hajlékát, árvaságodban testvéreddé lesz, hogy lehessünk mindnyájan egymásban, Istenben és Jézusban árvaságunk otthonává. Ámen.

"NE FÉLJETEK!"

Lk 2,9-10

A nép, az emberiség, évezredek óta mindig vár valakire! Arra, aki békeséget hoz, aki álmait, reményeit képes valóra váltani, aki ígér és ad, aki biztat és segít, aki reményt kelt és beteljesíti azt, aki védelmet ígér és nyújt. Ezeket várja az ember, ha kiszolgáltatottnak, védtelennek érzi magát. Az ember azonban nem kiszolgáltatott és nem védtelen. Nem kiszolgáltatott, mert Isten így szólott hozzá: "töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá; és uralkodjatok" (1Móz 1,28). Az ember arra teremtett, hogy életét maga élje meg, azzal a hittel, hogy van egy mindenkori segítője: Isten, és egy mindenkori útmutatója: Jézus. Nem védtelen, mert Isten gondviselése kíséri minden lépését.

Jézus születését hosszú ideig várta a zsidó nép. Megjövendölték a próféták. Közülük a legtisztábban Ézsaiás: "De nem lesz mindig sötét ott, ahol most szorongatás van... A nép, amely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot... Mert egy gyermek születik nekünk... és hívják nevét: csodálatosnak, tanácsosnak... békesség fejedelmének" (Ézs 9,1-2,6). Megjövendölte Keresztelő János is: "aki utánam jó, erősebb nálamnál, akinek saruját hordozni sem vagyok méltó" (Mt 3,11).

Azok, akik ismerték Ézsaiás tanítását, és akik hallgatták Keresztelő Jánost, várták, hogy eljőjön valaki, aki az ígéreteket beteljesíti, de nem tudták mikor, hol, milyen körülmények között jön el.

A pásztorok a nyáj mellett őrködtek. Vigyáztak és figyeltek. Látszólagos lankadásuk is figyelés volt. "És ímé az Úrnak angyala hozzájuk jöve, és az Úrnak dicsősége körülvevő őket: és nagy félelemmel megfélemlének" (Lk 2,9).

Mitől ijedtek meg a pásztorok? Ők nem voltak "írastudók", sem a törvényt betű szerint ismerők. Egyszerű emberek voltak, akik élték a mindennapokat s megküzdöttek a mindennapok harcát. Népük fiai voltak, akik benne éltek hagyományaikban, történelmükben és saját koruk eseményeiben.

Hagyományaik azt sugallták, hogy az angyalok megjelenése és szava terhet, felelősséget, áldozatot és munkát jelent. Vétkeikért, amelyek minden embernek vannak, felelősségre lesznek vonva. Az általuk ismeretlen vétkek miatt félték.

Történelmüket ismerték: tudtak egyiptomi és babiloni fogságukról, az ígélet földjének elfoglalásáról, Saul, Dávid és Salamon harcairól, amelyek súlyos árat jelentettek minden elért eredményért. A váratlan események csak megpróbáltatást jelentenek. Ezért is félték a pásztorok.

Saját koruk, mindennapi életük eseményei is sugallták nekik az ismeretlenről való félelmet. Augustus császár összeírási parancsa adóemelését jelentett számukra, szolgaságuknak hangsúlyozását érezték benne. Tudták, hogy a római hatalom nem segíteni akar mindennapi gondjaikon, hanem súlyosbítani akarja azokat. Nem a szabadságot törekszik megteremtteni, hanem a szabadságtól még inkább meg akarja fosztani őket.

A mezőn őrködtek megmaradt kevés és bizonytalan javaik felett. Őrködtek megtéptázt szabadságuk, emberi és nemzeti méltóságuk felett. Lelkük mélyén a félelemmel és reménységgel, a kételkedéssel és a rendíthetetlen hűséggel, valahogy úgy, ahogyan egykor Jákób, az ősatya álmodott a Jabbok révénél a